

שו"ת אזהקות – שאגת הארי

בדיקת חמץ

פסחים ו. (ש"ע תל"ו):

המפרש בים והיוצא בשיירא, קודם שלשים יום – אין זקוק לבער, תוך שלשים יום – זקוק לבער.

בדיקת וביעור חמץ (לאנשים שאינם בביתם)

- **עזיבה מעל 30 יום לפני פסח:**
  - פטור מבדיקה אם לא יחזור בפסח.
  - חייב בביטול חמץ ב"ד בניסן (ניתן לעשות מרחוק).
- **עזיבה בתוך 30 יום (עקב המלחמה):**
  - לכתחילה: חזרה לבדיקה (עצמית או שליח).
  - בדיעבד: אם קשה לחזור, מבצעים מכירת חמץ וביטול חמץ (בה"ל תל"ו ד"ה זקוק לבדוק).
- **חמץ שלא ניתן להגיע אליו:** מספיק ביטול מן הדין (פסחים מט.; ש"ע תמ"ד), אך לכתחילה יש לבצע גם מכירה ואז ניתן גם להשתמש בו לאחר הפסח (מ"ב שם).

אזהקה לאחר נטילת

ידיים ולפני אכילת

המצה:

ברכות מב. "תיכף לנטילת ידיים - ברכה" (מח' ראשונים בהסבר).
ש"ע קס"ו, ב: "טוב להיזהר".
 לא מעכב.
 בתנאים טובים (הסבה בממ"ד וכד') כדאי לקחת מצה לממ"ד.

ברכה על הכוסות לאחר יציאה למרחב מוגן

האם יציאה למקלט באמצע ה"מגיד" מחייבת ברכת "בורא פרי הגפן" מחודשת על הכוס השנייה?
אשכנזים - בכל מקרה מברכים על כל אחת מארבע הכוסות (כדעת הרי"ף והרמב"ם. רמ"א תע"ד, א).
ספרדים - מברכים רק על הכוס הראשונה והשלישית (כדעת בעל המאור שם; שו"ת הרשב"א, ח"א, סימן ע"ב; השולחן ערוך שם). האם במקרה זה יברכו גם על כוס שנייה?
 בדרך כלל לא יברכו שוב (כי בדיעבד לא נחשב כשינוי מקום).

אזהקה במהלך המגיד – האם צריך לקדש

שנית?

פסחים קא. - "אין קידוש אלא במקום סעודה".
 הממ"ד הוא חלק מהדירה או בחדר המדרגות – לא צריך לקדש שנית (ע"פ ש"ע ומ"ב קע"ח ורע"ג).
 הממ"ד הוא מחוץ לבניין – גם במקרה זה ניתן להקל, כפי שמקלים ממילא בליל הסדר (בשהיית זמן), ויקפידו לשתות רביעית יין בקידוש (כוס ראשונה. ע"י מ"ב רע"ג ס"ק כז, ושעה"צ שם ס"ק כט. והמהדר ישתה שתי רביעיות – 150 מ"ל – רע"ג, ה, מ"ב ס"ק כז).

אזהקה באמצע אפיקומן - אכילת האפיקומן בשני מקומות

"בבית אחד יאכל" (שמות י"ב). פסחים פו. – אסור לאכול את הפסח בשני מקומות.

האם אסור לאכול אפיקומן בשני מקומות?

רשב"ם (פסחים קכ.), **רמב"ם**, **רא"ש**: אסור – וכן **ש"ע** ורמ"א (תע"ח, א-ב).
תוס' (ק"ט:), **בעל המאור** (כו: באלפס) – מותר.

לכן: אם התחילו לאכול אפיקומן והייתה אזהקה, לא ימשיכו לאכול את האפיקומן בממ"ד אלא יאכלו אותו כשיחזרו לבית. לכתחילה יש לאכול פעם נוספת כזית (כי הייתה הפסקה של יותר מכדי אכילת פרס), אך אם הדבר קשה ניתן לסמוך על כך שיוצאים ידי חובת אפיקומן גם באכילה מועטת (בהתאם לדעת ספר החינוך).

ריבוי אזהקות:

אכילה אחר חצות: לכתחילה יש לאכול אפיקומן עד חצות (שולחן ערוך תע"ז, א. עיינו בהרחבה בספרי הלכה ממקורה – ליל הסדר, עמ' 197 ואילך). אולם פוסקים רבים מקלים (עיינו שם). לכן, במציאות שלנו, יש סיבה טובה להקל (כדעת הרמב"ם, והרא"ש בדיעבד).

אזהקה אחרי ברכת "על אכילת מצה"

יטעמו מעט מצה – ימשיכו בממ"ד (כזית בהסבה).
 דיברו בין הברכה לאכילה – יברכו שוב.
אכלו מעט בבית, הלכו לממ"ד, וכעת ממשיכים לאכול:
 אוכלים מחדש את הכזית מצה, כדי לאכול ב"כדי אכילת פרס" (מ"ב תע"ג ס"ק מ).
במקומות עם ריבוי אזהקות – להכין מראש מצות בממ"ד.

האם לברך בורא פרי האדמה על המרור

(הפסקה בין הכרפס למרור)?

פסחים קיד: לא מברכים "בורא פרי האדמה" על המרור. מדוע?
רשב"ם: הברכה על הכרפס פוטרת.
תוספות: המרור נאכל בתוך הסעודה.
 אם יש הפסק – לכאורה לפי הרשב"ם צריך לברך על המרור.
 למעשה: לא יברכו על המרור (א. בגלל שיטת התוס'. ב. אולי זה לא שינוי מקום).

חז"ל לימדו אותנו שבתקופת הגאולה, הניסים יהיו גדולים יותר מהניסים שעם ישראל ראה בעבר (ברכות יג., ולמעשה כבר בירמיהו ט"ז, יד-טו). עדיין לא תמה הלחימה, עדיין מוקפים אנחנו באויבים, אולם אנו רואים לנגד עינינו התקדמות עצומה בתהליכי הגאולה - עם הנלחם על גאולתו. יהי רצון שנזכה להמשיך ולראות ניסים ונפלאות בקרוב, יוסף צבי רימון